

V Bruseli 15. novembra 2024
(OR. en)

15564/24

SOC 831
EMPL 568
EDUC 418
ECOFIN 1287

POZNÁMKA

Od:	Výbor pre zamestnanosť
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Preskúmanie vykonávania odporúčania Rady týkajúceho sa individuálnych vzdelávacích účtov Výborom pre zamestnanosť: kľúčové posolstvá – <i>schválenie</i>

Delegáciám v prílohe zasielame preskúmanie vykonávania odporúčania Rady z roku 2022 týkajúceho sa individuálnych vzdelávacích účtov skupinou EMCO pre analýzu politík, ktoré má Rada (EPSCO) schváliť na zasadnutí 2. a 3. decembra 2024.

Príloha 1 – Závery pre jednotlivé krajiny sa uvádzajú v dodatku ADD 1 k dokumentu 15564/24.

**Preskúmanie vykonávania odporúčania Rady z roku 2022 týkajúceho sa individuálnych
vzdelávacích účtov skupinou EMCO pre analýzu politík**

Kľúčové posolstvá určené Rade

A. ÚVOD

**Výbor pre zamestnanosť (EMCO) má za úlohu monitorovať pokrok dosiahnutý
pri vykonávaní odporúčania Rady týkajúceho sa individuálnych vzdelávacích účtov.**

**Prvé preskúmanie vykonávania odporúčania Rady sa uskutočnilo 29. – 30. októbra 2024
v Bruseli a vykonala ho skupina EMCO pre analýzu politík (EMCO PAG).** Okrem diskusie
o rozsahu, v akom členské štáty zohľadnili usmernenia uvedené v odporúčaní Rady, preskúmanie
v roku 2024 poskytlo členským štátom, ktoré nevykonávajú individuálne vzdelávacie účty,
príležitosť prispieť k viacstranným výmenám. V preskúmaní z roku 2024 sa skúmal pokrok, ktorý
dosiahlo 14 členských štátov, ktoré boli vybrané na preskúmanie na základe aktuálne
prebiehajúceho alebo konkrétne plánovaného systému individuálnych vzdelávacích účtov.

Pred začatím preskúmania **vyplnilo všetkých 27 členských štátov sebahodnotiaci dotazník,**
ktorého cieľom bolo posúdiť úroveň vykonávania odporúčania Rady so zameraním na kľúčový
vývoj a budúce plány v súvislosti s vykonávaním individuálnych vzdelávacích účtov
a na dosiahnutie cieľov odporúčania, konkrétne 1) zabezpečenie podpory prístupu všetkých
dospelých v produktívnom veku k možnostiam vzdelávania/odbornej prípravy a 2) zvýšenie
stimulov a motivácie jednotlivcov hľadať odbornú prípravu. Hlavným cieľom bolo zhromaždiť
informácie s cieľom posúdiť východiskové pozície a vyhodnotiť úroveň vykonávania alebo
vypracúvania plánov v členských štátoch, pokiaľ ide o hlavné časti odporúčania týkajúceho
sa individuálnych vzdelávacích účtov. Cieľom preskúmania bolo posúdiť úroveň vykonávania
odporúčania Rady v členských štátoch s dôrazom na päť kľúčových aspektov: **1) charakteristiky
zavedeného/plánovaného systému individuálnych vzdelávacích účtov, 2) prvky politík
špecifické pre individuálne vzdelávacie účty, 3) podporný rámec, 4) podporné opatrenia
a 5) financovanie.**

Súčasné kľúčové posolstvá vychádzajú z výsledkov tohto preskúmania a **závery týkajúce sa jednotlivých krajín sa uvádzajú v prílohe.**

B. POKROK VO VYKONÁVANÍ

Viacere členské štáty v súčasnosti čelia vysokému nedostatku pracovnej sily a zručností, a preto je nevyhnutné zvýšiť účasť dospelých na vzdelávaní. V roku 2022 sa v rámci EÚ v predchádzajúcich 12 mesiacoch na vzdelávaní zúčastnilo len 39,5 % dospelých, čo je o 20,5 percentuálneho bodu menej ako hlavná cieľová hodnota na rok 2030, ktorou je každoročná účasť 60 % dospelých na vzdelávaní. **Cieľom odporúčania týkajúceho sa individuálnych vzdelávacích účtov je rozšíriť prístup a zvýšiť motiváciu a stimuly pre dospelých, aby sa zapojili do odbornej prípravy,** čo je dôležité aj v kontexte zelenej a digitálnej transformácie, ako aj vzhľadom na súčasné demografické trendy.

Z preskúmania vyplynulo, že **pokrok pri vykonávaní odporúčania Rady je stále v počiatočnom štádiu a v jednotlivých členských štátoch sa líši,** keďže odporúčanie bolo prijaté v roku 2022, hoci je viditeľný určitý spoločný vývoj. **Približne polovica členských štátov má zavedené individuálne vzdelávacie účty alebo má konkrétne plány na zavedenie systému individuálnych vzdelávacích účtov. Dva ďalšie členské štáty skúmajú možnosť jeho zavedenia v budúcnosti.** Ostatné členské štáty sa v súčasnosti snažia dosiahnuť ciele odporúčania inými opatreniami.

Operatívne vykonávanie ustanovení odporúčania **sa vo väčšine členských štátov začalo alebo začne najprv zavedením pilotného systému individuálnych vzdelávacích účtov** s cieľom v budúcnosti ho rozšíriť. Ďalšie právne ustanovenia zavedené na dosiahnutie cieľov odporúčania sú rozčlenené a primárne zamerané na konkrétne skupiny obyvateľstva.

Pokiaľ ide o prvky politík špecifické pre individuálne vzdelávacie účty, **v niektorých systémoch týchto účtov možno pozorovať univerzálnosť (t. j. dostupnosť pre všetkých dospelých v produktívnom veku)**, pričom viaceré členské štáty ju plánujú začleniť v budúcnosti, zatiaľ čo **prenosnosť** (t. j. možnosť ponechať si nároky na účte nezávisle od akejkoľvek zmeny zamestnania alebo postavenia na trhu práce) **a akumulácia** nárokov na odbornú prípravu počas určitého obdobia zostávajú v skúmaných systémoch zriedkavosťou. Pokiaľ ide o individuálne vzdelávacie účty, ako aj iné ustanovenia o odbornej príprave, **osobitná pozornosť sa venuje digitálnym a zeleným zručnostiam**.

Zložky **podporného rámca** (t. j. profesijné poradenstvo, potvrdzovanie zručností, národný register vzdelávacích príležitostí, platené voľno na odbornú prípravu, integrácia podpory odbornej prípravy do jednotného vnútroštátneho digitálneho portálu) nie sú vo všeobecnosti plne integrované. Výnimkou je **jednotný vnútroštátny digitálny portál, ktorý je už k dispozícii alebo je naplánovaný vo všetkých členských štátoch, ktoré majú alebo plánujú zaviesť individuálne vzdelávacie účty**.

Takmer všetky členské štáty využívajú alebo budú využívať finančné prostriedky alebo nástroje EÚ na navrhovanie, pilotnú alebo bežnú prevádzku systému individuálnych vzdelávacích účtov. V súčasnosti však nie je plne zabezpečená **udržateľnosť financovania** systému. Pozitívne je, že **zainteresované strany** sú vo veľkej miere zapojené najmä do navrhovania systému individuálnych vzdelávacích účtov.

1. Individuálne vzdelávacie účty

Celkovo 14 členských štátov má zavedený systém individuálnych vzdelávacích účtov alebo má konkrétne plány ho zaviesť v budúcnosti, pričom dva z nich uvádzajú, že už majú zavedené vnútroštátne systémy individuálnych vzdelávacích účtov, zatiaľ čo ďalšie dva buď nedávno začali, alebo prechádzajú procesom transformácie existujúceho systému na systém individuálnych vzdelávacích účtov. **Väčšina z nich plánuje alebo začala s prvým pilotným projektom systému**, v dvoch prípadoch ide o konkrétny typ zručností (digitálne) a v jednom prípade o konkrétny sektor (stavebníctvo). Ďalšie dva členské štáty pracujú na vytvorení vnútroštátneho systému individuálnych vzdelávacích účtov s konkrétnymi plánmi alebo možnosťami. Okrem toho existuje **jeden regionálny systém** s podobnými vlastnosťami ako systém individuálnych vzdelávacích účtov.

Navyše **ďalšie dva členské štáty uviedli, že nemajú žiadne konkrétne plány, ale skúmajú uskutočniteľnosť zavedenia systému individuálnych vzdelávacích účtov.**

2. Iné právne ustanovenia na účely odbornej prípravy

Pokiaľ ide o právne rámce, všetky členské štáty uviedli, že majú zavedené iné právne ustanovenia na účely odbornej prípravy. Vo väčšine prípadov ide o určité práva zúčastňovať sa na vzdelávacích programoch a možnostiach odbornej prípravy pre konkrétne skupiny obyvateľstva. V tejto súvislosti šesť členských štátov uviedlo, že ponúka možnosti odbornej prípravy vo forme poukazov na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni. Ďalšie systémy zahŕňajú preukazy odbornej prípravy, dráhy rozvoja alebo iné druhy poskytovania odbornej prípravy. Niektoré členské štáty uviedli, že majú regionálne alebo miestne programy odbornej prípravy.

Cieľom možností odbornej prípravy je rozvíjať osobitné **druhy zručností** – digitálne, zelené, jazykové zručnosti, základné zručnosti a prispôbovať ponuku v závislosti od uvedenia nedostatku konkrétnych zručností oznámeného zamestnávateľmi alebo na základe iných údajov.

Podpora odbornej prípravy je **zameraná** najmä na nezamestnaných, zamestnaných (za určitých podmienok), všetkých dospelých v produktívnom veku alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ako aj na zamestnávateľov, zatiaľ čo v niekoľkých členských štátoch aj osobitne na MSP.

V tejto súvislosti niekoľko členských štátov poukázalo na úlohu sociálnych partnerov a kolektívnych zmlúv.

Okrem samotnej odbornej prípravy sa často ponúkajú aj iné služby, ako je **potvrdzovanie** odborných znalostí a zručností a **poradenstvo a usmerňovanie**. Vo väčšine členských štátov sa v zákonníku práce, kolektívnych zmluvách alebo inde uvádza určité **právo na odbornú prípravu alebo vzdelávanie** a vo veľkej miere sa uvádzajú aj niektoré formy **plateného voľna na odbornú prípravu**. Daňové výhody alebo náhrady nákladov spojených s odbornou prípravou sa za určitých podmienok ponúkajú v dvoch členských štátoch. Niektoré z nich spomenuli aj podporu kultúry celoživotného vzdelávania a ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy (ďalšie OVP).

Oddiely 3 až 7 sú špecifické pre existujúce alebo plánované systémy individuálnych vzdelávacích účtov a týkajú sa 14 skúmaných členských štátov.

3. Prvky politík špecifické pre individuálne vzdelávacie účty

Vo väčšine členských štátov sa uvádza univerzálnosť individuálnych vzdelávacích účtov, t. j. dostupnosť pre všetkých dospelých v produktívnom veku, a poskytovanie nárokov na odbornú prípravu, ktoré umožňujú rozsiahlu odbornú prípravu. Sociálni partneri a zainteresované strany boli v niektorých členských štátoch zapojení už vo fáze navrhovania systému. Pokiaľ však ide o **prenosnosť** a **podmienky akumulácie**, stále sa očakáva určitý pokrok, pričom niekoľko členských štátov uviedlo, že to nie je možné alebo sa o tom neuvažuje.

Individuálne vzdelávacie účty sú alebo budú zatiaľ univerzálne v siedmich členských štátoch.

Zvyšné systémy individuálnych vzdelávacích účtov sa zameriavajú na konkrétne podskupiny dospelých, aspoň na určité obdobie (napr. počas **pilotnej fázy**). Najčastejšou cieľovou skupinou sú buď zamestnaní, alebo nezamestnaní, a to aj s ďalšími podmienkami, ako je sektor, dosiahnutý stupeň vzdelania alebo dĺžka nezamestnanosti, a osoby s príjmom pod určitou hranicou.

Pokiaľ ide o **zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán**, väčšina uviedla, že na koncepcii individuálnych vzdelávacích účtov a návrhu právneho rámca úzko spolupracovali so sociálnymi partnermi. V iných členských štátoch sa plánuje aktívna spolupráca so zástupcami rôznych sociálnych partnerov, odborových zväzov a organizácií zamestnávateľov.

Pokiaľ ide o **poskytovanie nárokov na odbornú prípravu** pre jednotlivé individuálne vzdelávacie účty, členské štáty ponúkajú rôzne riešenia. Rozsah nároku sa značne líši, keďže v niektorých členských štátoch sa pridáva na jeden rok, zatiaľ čo v iných na tri alebo päť rokov. Okrem toho niektoré členské štáty uvádzajú, že celý poplatok za kurz alebo jeho časť môže hrať jednotlivec, ktorý má záujem o odbornú prípravu.

Pokiaľ ide o poskytovanie **dodatočných nárokov jednotlivcom, ktorí najviac potrebujú zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu**, väčšina členských štátov v rámci systému individuálnych vzdelávacích účtov v súčasnosti neponúka dodatočné individuálne nároky na odbornú prípravu. Zraniteľné skupiny však majú prístup k možnostiam odbornej prípravy prostredníctvom verejných služieb zamestnanosti (VSZ) účasťou na opatreniach aktívnej politiky trhu práce. V niekoľkých prípadoch sa poskytujú dodatočné nároky a v pár ďalších prípadoch sa predpokladá, že osoby s najväčšou potrebou zvyšovania úrovne zručností a odbornej rekvalifikácie môžu mať v budúcnosti na svojom účte dodatočné individuálne práva na odbornú prípravu. Tri členské štáty v súčasnosti tento aspekt nezohľadňujú.

V niektorých členských štátoch je **prenosnosť** nárokov pri profesijnej zmene, t. j. pri zmene pracovného miesta alebo postavenia v zamestnaní, už zavedená, zatiaľ čo v iných sa plánuje. V niekoľkých členských štátoch je situácia týkajúca sa tohto aspektu stále nejasná. Len v dvoch prípadoch nie sú nároky prenosné vzhľadom na spôsob, akým sa uplatňujú.

Pokiaľ ide o možnosť **kumulácie a uchovávanía** individuálnych nárokov na odbornú prípravu, len jeden členský štát to účinne umožňuje a v inom členskom štáte sú kumulácia a uchovávanie možné len čiastočne. V troch členských štátoch uchovávanie nie je možné, ale čas povolený na využitie nároku je relatívne dlhý. V šiestich členských štátoch kumulácia v súčasnosti nie je možná, ale zostáva otvorenou otázkou pre budúce diskusie. V dvoch prípadoch sa kumulácia a uchovávanie budú testovať počas pilotnej fázy.

Väčšina členských štátov zdôrazňuje **význam odbornej prípravy** vo vzťahu k trhu práce s osobitným dôrazom na zelenú a digitálnu transformáciu, zatiaľ čo iné ponúkajú širšie možnosti odbornej prípravy.

4. Podporný rámec

Hoci sa vo veľkej miere pozoruje dostupnosť verejného národného registra vzdelávacích príležitostí, ktoré sú oprávnené na využívanie nárokov individuálnych vzdelávacích účtov, zdá sa, že možnosti potvrdzovania nie sú dobre integrované do skúmaného systému individuálnych vzdelávacích účtov. Medzi ďalšie zložky patrí profesijné poradenstvo, jednotný vnútroštátny digitálny portál a platené voľno na odbornú prípravu, ktoré sú zriadené na strednej úrovni, čo poukazuje na priestor na zlepšenie.

Väčšina členských štátov ponúka možnosti **profesijného poradenstva** všetkým dospelým v produktívnom veku najmä prostredníctvom miestnych služieb zamestnanosti alebo v rámci iných projektov. Niektoré z nich buď zahrnuli, alebo plánujú zahrnúť profesijné poradenstvo do systému individuálnych vzdelávacích účtov, zatiaľ čo iné túto možnosť zvažujú. Niekoľko členských štátov túto možnosť zatiaľ neponúka.

Pokiaľ ide o **potvrdzovanie** zručností, len v dvoch členských štátoch je táto možnosť vo väčšej miere dostupná. V ostatných členských štátoch je potvrdzovanie zručností k dispozícii za určitých podmienok alebo má pomerne obmedzený rozsah. Možnosti potvrdzovania sa však v budúcnosti plánujú zaviesť v niekoľkých členských štátoch, najmä v rámci systému individuálnych vzdelávacích účtov.

Pokiaľ ide o **verejný národný register vzdelávacích príležitostí** oprávnených na využitie nárokov individuálnych vzdelávacích účtov, vo väčšine členských štátov je už k dispozícii. V štyroch členských štátoch v súčasnosti neexistuje jednotný verejný národný register, zatiaľ čo iné majú plány ho zriadiť.

Vo väčšine členských štátov bude k dispozícii alebo čiastočne k dispozícii integrácia podpory odbornej prípravy do **jednotného vnútroštátneho digitálneho portálu**. Existujú plány budúcej integrácie, a to aj v kombinácii s nadchádzajúcim systémom individuálnych vzdelávacích účtov alebo s ním spojenej.

Platené voľno na odbornú prípravu alebo náhrada príjmu počas odbornej prípravy pre všetkých zamestnaných dospelých sú k dispozícii v štyroch členských štátoch. V dvoch z týchto členských štátov sa zamestnávateľia finančne podieľajú na poskytovaní odbornej prípravy alebo zvyšovaní úrovne zručností, čo môže zahŕňať zachovanie odmeňovania zamestnancov počas odbornej prípravy. V piatich členských štátoch sú platené voľno na odbornú prípravu alebo náhrada príjmu k dispozícii len čiastočne. Niektoré členské štáty ponúkajú neplatené voľno na odbornú prípravu ako dodatočnú alebo jedinou možnosť. V dvoch členských štátoch právo na platenú odbornú prípravu alebo dokonca neplatenú odbornú prípravu v súčasnosti nie je zakotvené v právnych predpisoch. V týchto členských štátoch prebiehajú diskusie o možnosti zavedenia voľna na odbornú prípravu, a to aj v rámci systému individuálnych vzdelávacích účtov.

5. Podporné opatrenia

Systém individuálnych vzdelávacích účtov by mali sprevádzať podporné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že sa využije jeho maximálny potenciál. Približne polovica členských štátov bežne realizuje alebo plánuje realizovať **kampane na zvyšovanie informovanosti alebo osvetové činnosti**. Niekoľko členských štátov ešte v súčasnosti nerealizuje komunikačné činnosti alebo nemá osobitné plány týkajúce sa takýchto činností najmä preto, že sú vo fáze navrhovania svojich systémov. Len dva členské štáty uvádzajú, že majú dobre rozvinuté (na strednej až vysokej úrovni) činnosti na zvyšovanie informovanosti a osvetové činnosti, ktoré sú spojené s už zavedenými systémami alebo vychádzajú z existujúcich systémov.

V prípade už zavedených systémov sa využívajú rozsiahlejšie podujatia, ako sú konferencie a iné kanály šírenia vrátane reklamy v televízii, tlači, rozhlase, na sociálnych sieťach a/alebo vo verejnej doprave. Okrem širokej verejnosti sa tieto činnosti zameriavajú predovšetkým na poskytovateľov odbornej prípravy a zamestnávateľov a propagáciu zabezpečuje vláda, poskytovatelia odbornej prípravy alebo samotní zamestnávatelia. V prípade ostatných členských štátov sa po spustení systému plánujú kampane a činnosti na zvyšovanie informovanosti, ktoré môžu zahŕňať napríklad konferencie, semináre a iné typy podujatí, informačné materiály a reklamné kampane v masmédiách a sociálnych médiách.

Podobný model možno pozorovať pri **monitorovacích a hodnotiacich činnostiach**, kde približne polovica členských štátov bežne vykonáva alebo plánuje vykonávať monitorovacie činnosti. V prípade približne piatich členských štátov je príliš skoro na monitorovanie alebo dokonca navrhovanie postupov monitorovania. Len menšina má zavedený systém monitorovania a hodnotenia, ktorý zahŕňa pravidelné podávanie správ a hodnotenia.

6. Financovanie

Vo všeobecnosti nie je plne zabezpečená udržateľnosť financovania systému individuálnych vzdelávacích účtov. Vo väčšine prípadov sa súčasné financovanie opiera najmä o finančné prostriedky EÚ a vnútroštátne spolufinancovanie. V niektorých členských štátoch je do systému začlenené spolufinancovanie založené na kombinácii verejných a súkromných zdrojov alebo sa skúma, pričom sa uznáva jeho význam pre budúcnosť.

Väčšina členských štátov nemá zavedený ani neplánuje model **udržateľného financovania** a predpokladá jeho vytvorenie vo fáze navrhovania alebo po posúdení výsledkov pilotného projektu. Na zabezpečenie udržateľnosti už niektoré členské štáty zvažujú určité možnosti, ako napríklad vyčlenenie určitého **podielu príjmov zo sociálneho zabezpečenia** na financovanie systému, **sektorové fondy**, **pôžičku na odbornú prípravu**, verejné financovanie a/alebo **verejné a súkromné spolufinancovanie**. V prípade navýšenia sa uvažuje o **spolufinancovaní** zo strany zamestnávateľa a/alebo jednotlivca.

Udržateľnosť podporného rámca súvisí najmä s údržbou **jednotného vnútroštátneho digitálneho portálu**, ktorá sa vykonáva interne.

Takmer všetky členské štáty využívajú alebo budú využívať **finančné prostriedky alebo nástroje EÚ** na navrhovanie, skúšobnú prevádzku alebo prevádzku systému individuálnych vzdelávacích účtov. Finančné prostriedky EÚ sa využívajú predovšetkým na financovanie pilotného projektu systému, poskytovanie odbornej prípravy, rozvoj portálu alebo na pomoc pri navrhovaní systému. Niektoré členské štáty potvrdzujú, že plánujú naďalej využívať finančné prostriedky EÚ, ak budú k dispozícii aj v budúcnosti.

7. Účinná osвета

Vo väčšine členských štátov nebolo možné určiť mieru pokrytia alebo mieru využívania individuálnych vzdelávacích účtov z dôvodu, že sa len nedávno začalo alebo naplánovalo vykonávanie systému individuálnych vzdelávacích účtov. Na základe údajov niektorých členských štátov sa však percentuálny podiel dospeljej populácie v produktívnom veku s prístupom k možnostiam vzdelávania/odbornej prípravy výrazne líši, čo odráža aj obmedzenia dostupnosti finančných prostriedkov pridelených na pilotný projekt týkajúci sa individuálnych vzdelávacích účtov.

C. ZÁVERY

Preskúmanie v rámci mnohostranného dohľadu zamerané na vykonávanie odporúčania Rady týkajúceho sa individuálnych vzdelávacích účtov, do ktorého sa zapojili aj členské štáty, ktoré v súčasnosti nevykonávajú systémy individuálnych vzdelávacích účtov, ukázalo, že tieto **účty nie sú len novým nástrojom financovania, ale aj mechanizmom na kritické preskúmanie a reformu systému vzdelávania dospelých**. Vo všeobecnosti je 14 skúmaných členských štátov pevne odhodlaných vykonávať systém individuálnych vzdelávacích účtov. Vykonávajúce členské štáty preukázali **široké pochopenie individuálnych vzdelávacích účtov, ich prvkov a povedomie o oblastiach, na ktorých je potrebné dlhodobo pracovať**. Okrem toho preskúmanie medzi nimi posilnilo pozitívny duch učenia sa. Existuje niekoľko pozitívnych spoločných prvkov, ako napríklad deklarované **zapojenie sociálnych partnerov do rozvoja systémov individuálnych vzdelávacích účtov**. Z preskúmania celkovo vyplynulo, že úspešné vykonávanie a **d'alší pokrok si vyžaduje nielen aktívne zapojenie členských štátov, ale aj posun v postoji príjemcov a zainteresovaných strán na ústrednej a miestnej úrovni**, aby odporúčanie týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov mohlo v mnohých členských štátoch pôsobiť ako silný urýchľovač reforiem v oblasti vzdelávania dospelých.

Príloha 1 Závety skupiny EMCO pre analýzu politík za rok 2024 pre jednotlivé krajiny, pokiaľ ide o individuálne vzdelávacie účty